

De aarde als grabbelton

Het is oktober 2016, ik zit op mijn fiets en de ochtenddauw trekt weg. Op de polderweg staat een kleine personenwagen, er zit niemand achter het stuur. Niet ver van de auto staat een man in het weiland met een metaaldetector op zijn rug. Ik stop, stap af hij ziet mij, en ik aanschouw. De man pakt zijn spade en snijdt de grond in twee, dertig centimeter of misschien wel dieper.

Er volgen straffe steken in de klei totdat de man op zijn knieën zakt, even met zijn handen wat wroet en een lepel bovenhaalt. Ik sta nu naast hem en kijk gebiologeerd. Het kon nu twee kanten opgaan; mijn aanwezigheid werd niet op prijs gesteld of juist wel. Gelukkig dat laatste en de man stemt neutraal: "Niet zo oud hoor rond 1900, gewoon een leuke vondst aardig voor op de schouw." Ik vraag hem waarom hij dit doet. "Gewoon hobby, zoals mijn buurman gaat vissen." Voor vissen is een visvergunning nodig. Hoe zit dat met het grabbelen in deze grabbelton? "Ja", snuift hij, "de regels zijn omgegooid ik mag hier graven want de gemeente verwacht dat hier niks ligt en vondsten moet ik melden." Ik knik instemmend, alsof ik weet waarover hij het heeft. Dan scheiden onze wegen weer.

Op de fiets denk ik aan de woorden van de hobbyist, of ook wel detector-amateur. Thuis zoek ik zijn bewering op. Ik zie dat in de nieuwe Erfgoedwet er een podium geboden wordt voor de zogenaamde detector-amateurs. Zij mogen tot dertig centimeter graven, maar niet bij bekende archeologische monumenten of plekken die de gemeente verbiedt. Als het lepeltje een belangrijke vondst is moet deze wel worden gemeld, zodat dit bijdraagt aan de kennis van ons verleden.

Wanneer is een vondst van belang? De man met zijn spade betreedt een podium, waar al een toneelstuk wordt opgevoerd. Hij valt er middenin en verstoort alles. Als de rest van het plaatje ontbreekt; het zilveren mes en de vork, vertelt dit ons later niks meer of hoogstens een gebrekkig verhaal over de tafelcultuur begin twintigste eeuw. Nu is dit lepeltje voor ons relatief "niet zo oud hoor", en daardoor wellicht nog niet van waarde voor het in kaart brengen van het verleden maar er moet vooruit gekeken worden. Dit erfgoed moet professioneel in kaart gebracht worden en gekoesterd voor volgende generaties.

Dezelfde avond fiets ik weer over de polderweg. Opnieuw hetzelfde schouwspel. Hij bleef graven. Hij wel.

Rianne Van Wijnen, studente bachelor cultureel erfgoed Reinwardt Academie (AHK)
november 2015